

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decatu numai de la corespundintii regulari ai „Federatiunii.“  
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

# FEDERATIONEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:  
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.  
Pre siese lunc . . . 6 „ „ „  
Pre anulu intregu . 12 „ „ „

Pentru Roman'a

prea. intregu 40 Lein. = 16 fl. v. a.  
„ 6 lune 20 „ „ = 8 „ „ „  
„ 3 — 10 „ „ = 4 „ „ „

Pentru Inscritiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a timbrale pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.  
Unu esemplariu costa 10 cr.

## Pentru Tofaleni

Prin starninti'a Dlui notariu Demetriu Hodoru au contribuitu urmatorii DD.: Vasiliu Caracioni protop. 2 fl., Onorabilele Dsiore sorori Erminda si Aurelia (Caracioni) 1 fl., Iuliu Vintiu jude cercalul 3 fl., Vasiliu Gyenge parocu 2 fl., Demetriu Hodoru notariu 2 fl., Ioane Muresianu invetiatoriu 1 fl., Ioane Gibanu invetiatoriu 1 fl., Vasiliu Guliu jude comunalu 1 fl. — Sum'a 13 fl. v. a. d'in Maramuresiu (com. Strimbur'a.)

Prin starnintiele Dlui Ionu Pavelu prentu rom. in Apasi'a-Med. (Maramuresiu), s'a adunatu de la mai multi poporeni ai sei si s'au tramisu la Red. „Fed.“ urmatoriile contribuiuri: D. Georgiu Negrea docente localu 1 fl., Danu Iona lui Ionu 1 fl., Danu Georgie jude comunalu 1 fl., Simanu Georgie alu lui Botosiu 40 cr., Popre Michailu Michutiu 40 cr., Mihali Georgie a Fiehi 20 cr., Mihali Nicolau a Chilei 20 cr., Vladu Iona a Nechitei 10 cr., Vladu Teodoru alu Chiobei 10 cr., D'in colect'a facuta intre poporeni a intratu 2 fl. 60 cr., D. Ionu Pavelu 1 fl. — Sum'a 8 fl.

Asemene prin D. Patriciu P. Barbu, actuariu la tribun. urb. d'in Pretoria-aug. (Udvarhely) s'a tramisu la Red. „Feder.“ urmatoriile contribuiuri: Dela Dsa 2 fl. D. Gavrilu Ciobotariu par. rom. in pasulu Ghimesiului 1 fl., Ioanu Sandru par. rom. 50 cr., Niceforu Groza serginte de gendarmi 50 cr., Gáal Lajos oficialu 50 cr., Demetriu Suciu jude com. in pasulu Ghimesiului 50 cr., Nicolae Colceriu docente 50 cr., Atanasiu Vonea par. rom. 20 cr., Ionu Santa economu in Ghimesiu 20 cr., Dumitru Colceriu economu in Ghimesiu. 20., Nicolau Bãrsanu economu in Ghimesiu. 10 cr. — Sum'a 6 fl. 20 cr. v. a.

Ad. 13 + 8 + 6. 20 = 27 fl. 20 cr.

## Spiritulu de asociatiune in Chin'a si aplicarea lui la Romani.

II.

(Ptiu) Cene impedeca ore ca, cu poterile de cari dispunemu sã nu potemu aretã rezultate mai mari pe terenulu intelectualu? Causle sunt multe. Unele sunt afara de noi, era cele mai multe depindu de la noi, si potu fi delaturate prin noi insi-ne. Sã ne intrunimu intru tote si sã punemu uneru la uneru pentru a potã dominã preste relele cari ne persecuta.

Indiferentismulu si putin'a activitate sunt cele mai mari defecte ale nostre; sã le sterpimu cu totulu, sã ne apucãmu de lucru, si situatiunea nostra nefavorabila se va schimbã numai decãtu. Avemu destui barbati intieleginti, cari potu sã puna in miscare tote poterile nostre, numai sã voiesca.

Inainte de tote: scole si ẽra-si scole! Aci este unic'a nostra mantuintia!

Daca fiasce-care sufletu de romanu, repetãmu, fiasce-care ar' contribuã in fia-care anu, ca sã nu dõcemu luna, numai cãti va cruceã pentru unu fondu care s'ar' potã numã „alu in structiune i publice romane“; daca acestu fondu ar' cresce d'in anu in anu, afara de cruceã adunati de la totu sufletulu roman care vietuesce, inca si prin liberalitãti mai mari d'in partea a celor a cari se bucura de una sorte mai buna; daca acestu fondu s'ar' administrã si s'ar' pastrã prin acei barbati ai nostri, a caroru-a intielegintia, probitate, onestitate si zelu sunt afara de tota indoieã; daca in acẽsta directiune amu incepe una activitate reale sustienuta cu totu dõcemu, totu ce este zelu, energia si intreprindere; daca amu face asiã, — dieu, noi insi-ne ne amu mitã de ace'a ce amu potã produce pentru binele, prosperitatea, glori'a si viitorulu natiunei nostre: amu vedã una vietia binefacatoria respandita in ntregu corpulu natiunalu; amu vedã d'in anu in anu resarindu: una universitate, nisce academie, gimnasie in tote tienuturile romane, scole superioari, scole comerciaã si industriarie, scole normali bine organizate, scõle poporali in fia-care comuna romana; amu vedã vimultãndu-se lumin'a, carea ni-ar' fi adeverat'a potere contr'a curselor inimiciloru nostri; amu vedã si amu admirã noi insi-ne oper'a produsa prin diligintia nostra, prin concordia nostra si prin insufletirea nostra; atunci amortiel'a nostra de asta-di s'ar' preface in vietia si in unu spiritulu vivificatoriu.

Nu este acẽsta fantasã, ci este unu lucru realu si posibilu, numai vointia sã nu ni lipsesca, numai sã ne apucãmu de lucru cu tota seriositatea si diligintia, numai sã sacrificãmu una parte d'in indiferentismulu si indolintia nostra, numai ca fia-care romanu, care scie tienã conõcẽntu in mana si are vr'unu talentu cãtu de micu alu vorbirei si persuasiunii, sã devina unu apostolu, unu missiunariu zelosu alu causei bune si salutarie.

Amu dõsu, cã lucrulu de capetenia este instructiunea respandita prin scole. Daca amu avã una universitate romana, unu focalariu, de unde vietia nostra natiunale sã potã cascigã poteri nesecate pentru presinte si venitoriu; daca instructiunea — sã se intielega pretotindene natiunale romane — ar' fi latita in tote tienuturile locuite de romani prin academie, gimnasie si prin totu genulu de scole bune, atunci nu amu mai fi instruminte de lutu in man'a despotismulu, atunci amu avã una vietia propria a nostra, independinte si respectata de aceia cari asta-di ne insulta si ne batu-jocurescu; atunci nu s'aru deslipi dela sinulu natiunii romane multi barbati de capacitate pentru a se face, — cei mai multi d'in slabitiune ca sã nu presupunemu degiosire, — spriguitori ai tiraniei si despotismulu strainu.

Asociatiunea va invinge si va vindecã tote relele de cari suferimu si cari se voru perpetuã inca lungu tempu, daca nu vomu dã mana cu mana pentru a le curmã; neci-una-data nu amu avutu mai mare trebuintia de a ne asociã, preste totu si in parte, decãtu asta-di, candu adversarii nostri lucra cu mfi si mfi de mediuloce pentru a ne face langedi si impossibili la aspiratiunile nostre si pentru a deveni materia tratabile in manele loru. Prin mediulocele loru puternice, ei au cuceritu dejã una multã mare d'in barbati nostri, cari s'au supusu vointiei si planuriloru acestoru adversari implacabili, sub cari abiã potemu vegetã.

Vorb'a este, cum sã intrebuinãmã principiulu asociatiunei, cum sã dezvoltãmu una potere mare si imposable, si cum sã ne opunemu cutropitoriloru nostri prin resistintia cea mai legitima si totu-una-data neinvinsa? Cum sã potemu produce, in fine, lucruri mari in modu usioru si fãra a senti vre-una greutate descuãragiãtorã si intristatorã? Țca cum.

Daca guvernele nostre, sã nu dõcemu straine, absolute si vitrege, in trecutulu ca in presinte, au scitutu sã storca cu sil'a — bene notandum — sute de milioane de pre spatele nostre spre daun'a viitorulu nostru; daca, pre langa tota fidelitatea nostra de cetatiani buni si pacinici si pre langa tote sacrificiele nostre de sange si avere in favorulu celoru mai nebuone sisteme politice, perendate unulu dupa altulu, amu fostu pururea atacati in cele mai sacre interese natiunali; intrebãmu, pentru ce sã nu ne potemu formã noi insi-ne de buna voia unu guvernu (sãu numesca-se ori-cum) propriu d'in cei mai onorabili si onesti barbati ai nostri, unu guvernu tare si luminatu, a carui-a unica missiune sã fia: respandirea instructiunii intre poporulu romanu de d'incece de Carpati; intrebãmu, pentru ce sã nu potemu noi insi-ne, de buna voia, pune sub dispusetiunea acestui guvernu alu nostru propriu in cãti-va ani cãte-va milioane, destinate singuru pentru instructiunea nostra, binele nostru comunu si alu generatiuniloru nostre viitorie cari ne aru binecuventã; intrebãmu, pentru ce sã nu ne potemu abstienã una data intr'unu anu de a mancã si a bẽ si asiã sã conferimu cu totii, fãra esceptiune, una bucatura d'in gur'a nostra pentru nutrimentulu nostru spiritualu, instructiunea si lumin'a? Nu credemu, cã s'ar' aflã acelu romanu, carele in favorulu natiunei sale sã nu scia sacrificã in totu anulu atãtu pentru sine cãtu si pentru toti membrii familie sale sã dõcemu numai cãte diece cruceã dela fia-care individuu. Prin acestu mediulocu, obolulu modestu alu fiacarui sufletu romanu in favorulu causei comune, in 10—15 ani, ar' cresce la una suma imposable, carea ar' dã una vietia noua natiunei romane, una vietia de grandore si prosperare pre terenulu intelectualu, moralu si materialu, una vietia carea ar' apropiã realisarea aspiratiuniloru nostre, impedeate de sute de ani prin inimicii nostri nedemni.

Se pote cã calcululu nostru va fi facutu, pre-

cum se dõce, fãra birtariu; cu tote aceste, lucrulu este seriosu, noi facemu dara aci si calcululu, cu atãtu mai vertosu, cã va fi pote mai elocinte decãtu vorbele nostre, cari voru fi suflate de ventu pre aci-incolo.

Cu privire la impreunarea caliloru ferate unguresci cu cele romanesce cetimu in anuariulu magiaru „Pesti Napló“ urmatori'a scire oficiale:

„Ministeriulu ung. de comunicatiune a elaboratu unu proiectu de tractatu internatiunale care, dupa ce s'a acceptatu de consiliulu ministerialu si subscrisu de ministrulu de comunicatiune, s'a tramisu ministeriului comunu de ẽterne, spre a se face dispusetiunile ulterioari. Regimulu ungurescu a dechiaratu totu una-data prin una scrisore alaturata, cã se invoiesce ca pertractãrile sã se faca in Bucuresci, cugeta inse, cã ar' fi prẽ de timpuriu a le incepe de acuma. Pre de una parte, lipsindu mediu-locce de comunicatiune, tramiterea delegatiloru in acestu anu-tempu ar' fi forte preste mana, pre de alta parte detaiurile tehnice, cari receru cunoscintie tehnice, se voru pertractã mai tardãu, dupa ce se voru fi finitu studiile de deliniare. Si fiindu-cã este verb'a numai de inchiarea unui tractatu, si de ora-ce proiectulu memoratu ofere destule puncte de manecare in privintia acẽsta, ministerulu si-esprimã dorintia, ca pertractãrile relative la acẽsta cestiune sã se concredia consulului generalu Zula u f, care a manifestatu si pana acuma destula energia si tactu in aperarea intereseloru Ungariei. Projectulu de tractatu accentua cu osebire, cã ambele linie, ce sunt a se impreunã, sã se construeze de odata si respective sã se predãe comerciulu. Un'a d'intre aceste doue linie ar' fi sã se impreune la Orsiov'a, cealalta sã se conduca d'in vre unu punctu ore-care alu calei ferate transilvane prin passulu Buzelui sãu alu Oituzului cãtra Focsiani sãu Galati. D'in partea Unguriloru e insarcinatu dlu Varring, concessiunariulu calei ferate de ostu, cu lucrãrile de deliniare.

Cetimu in revist'a „Romanulu“ de la 25 decemvre 1868, st. v.:

„Ionu Heliade se manifesta printr'o sublima epistola cãtra ministrulu cultelor si instructiunei publice, epistola pe care o publicãmu mai la vale, recomandandu-o cu d'inadinsulu totoruru cetitoriloru „Romanulu“

Publicandu epistol'a d'in cestiune, noi inca o recomandãmu atentiunei totoruru romaniloru. Țca-o:

## Epistol'a Dlui Ioanu Radulescu Heliade

catra Domnulu ministru alu cultelor si instructiunii publice.

Domnule ministru,

Ca presidentu alu societãtii academice, pentru motive forte grave inca d'in tomn'a trecuta, relative la numirea nouiloru trei membri, prin care s'au calcatu statutele, am aretatu d-lui fostu ministru cã sum decisu a mi dã demisiunea d'in sarcin'a de membru si de presidentu alu acẽstei societãti, si demisiunea fiindu dejã facuta, am si anunçiatu-o colegiloru in ultim'a siediãtia a sesiunei trecute, candu s'a celebratu apotheos'a unui reposatudu eritunitu, la care n'au potutu asistã inaltulu nostru cleru si insu-si d. ministru alu cultelor, ce erau invitati, si d'in care credu, dupa probele invaderate ce am, cã s'a si agravatu neinvocarea ce esistã intre ministrii.

Dupa starnintiele inse ale d-lui M. Cogalnicẽnu, pe care lu consideram ca barbatu seriosu, fãra a-lu prepune de complicitate la acestu scandalu, m'am induplecatu a remanã inca in acẽsta functiune pana la rentornarea Mariei Sale, Prea inaltiatulu nostru Domnu; tacu de modestia expresiunile multiamitorie pentru mine si folgorante in contr'a altor'a ale d-lui Cogalnicẽnu, onorabilulu meu colegu si discipolu, cutezu a dõce.

Ieri, in adunarea generale a deputatiloru d'in 17, candu d. Cogalnicẽnu raspunde ca ministru in cestiune

grava a Hebreiloru, si candu, ca unu preocupatu patriotu si sentinela neadormita, da neincetatu alarma ca se ne spariamu cu totii si se luamu aminte ca aliantia disa de sine Israelita este una putere, si pe candu eu, abondandu in tote cate a fostu disu d-lui, infatigabilu in doue siedintie, si aplaudam in anima, candu dicea ca se cuvine a ne da man'a cu totii spre a conjura si intempina periculu: atunci, candu mai repetă ca aliantia Israelita este una putere, eu spontaneu si d'in fundulu animei esclamai cu convinctiune ca nu este una putere, ci una chimera, spre a areta ca n'avemu a ne teme, si a-i da adica curagiu ca suntemu cu totii.

Nimicu nu mi-a parutu mai straniu, d-le ministru, mai vertosu candu me preparam la rendulu meu, de pre tribuna, a areta multiamirile mele ministriloru pentru cele operate cu atata solitudinea, pentru ajutorulu patrioticu, ce invocă de la natiunea intreaga, si dupa acestea se luminezu cesti'a, dupa a mea potintia, punendu-o pre adeveratulu ei teremu, ca, luminandu-ne pre noi mai anteu, se potemu lumina Europa si apoi a areta remediulu celu mai legitimu cu degetulu, in vederea toturoru; nimicu nu mi-se parū mai strainu, er' o repetu, candu me vedui apostrofatu cu unu tonu mai multu de catu animatu, care in romanesce in pluralu se dice tone, strigandumi-se ca si chimera este una putere, cu ochii sperati, ca si candu aru fi vrutu se arete ca este formidabile!

Atunci, domnule ministru, pe candu mi-inneceam expresiunea impresiunii naturali ce am incercatu si pentru decoru nu voiam a raspunde ca in secolulu XIX chimera nu mai este una putere, decatu numai pentru cei smintiti si ca pe domnia sa lu sciam cu totulu in starea normala, -- care nu mi fu mirarea, candu priatr'una aberatiune mi aduse a minte de una mant'a alba, unu ce-va uitatu de douedieci si doui de ani!

Istoria acestei mantale este narata de toti cronicarii nostri, a fostu mantau'a unui oficeru de cavaleria, ce mi a pus'o pe spate, dupa neste sudori tropicale in recel'a diminetiei.

De ar' fi ostu a mea, asiu fi crediutu-o ca o toga romana intr'o epoca de regenerare, a carei-a albetia seu candore represinta starea nemaculata, prin care fia-care este detoriu a debutu in viet'a sociale. Nu sciu cum se califia imputinarea mintii acestui viru seu barbatu, numitu M. Cogalnicenulu, care se sparia atatu de candorea togei virile? Nu sciu deca i lipsesce d'in toga, seu ca i lipsesce tog'a intreaga? N'am cunoscutu pana acum reulu (departe de astu locu) ce s'ar potē dice togo-phobie, seu albo-phobie, seu candore-phobie.

Pe langa aceste-a, fiindu-că am auditu d'in disgratia ca d'in dd. Ministri ar fi disu ca „Cantarea Cantariloru“ este o pamfleta, si fiindu că, acēsta calomnia intindiundu-se, a datu manusi'a inimiciloru guvernului si apoi curagiu si Redactorulu Ghimpelui spre a-mi violă proprietatea literara si a o batjocori, punendu-o intr'unu jurnalul pamfletaru si de caricature, si fiindu că in totu sgemotulu acestu-a scandalosu numai o scrisore anonima d'in partea unei dame mi mai reaminti despre mantau'a alba, ca si d-nulu Cogalnicenulu, mi dă dreptulu a crede că acea scrisore nu pote fi decatu d'in partea vre unei-a d'in domnele amice ale acestui viru togophobu, care turbedia insaintea a totu ce este nemaculatu, — imploru, domnule Ministru, ajutorulu D-niei Tale, a veni in ajutorulu meu, anteu a primi a mea demisiune de membru si de presidentu alu unei societati, unde potu lua locu niste individe togophobe, si cari ca omeni de litere taceseza Sant'a Scriptura intre pamflete; si alu doilea, ca ministru alu Cultelor, se te grabesci in favorea mantuirei publice, a ruga pre Pre Sf. Arhepastorii nostri se se milostivesca a ceti exorcismiis seu motitfele Santulu Vasile unoru omeni, ce pretindu ca archiereii Orthodoxis e asiste la apotheos'a unui papistu, si s'o recunosca.

Rogandu-te a da publicitatii acēsta a mea demisiune, te rogu asemenea, domnule Ministru si gratiosulu meu Domnu, a agrea incredintiarea despre inalt'a mea consideratiune si stima.

Bucuresci 1869, Decembre 18.

I. Heliade R.

Dlu Ioanu Heliade Radulescu se adreseza inca cātra Delegatiunea Societatii Academice prin urmatori'a epistola publicata in „Trompetta Carpatiloru“ de la 25 decembre 1869, st. v., epistola a supra carei-a chiamamu asisderea atentiunea toturoru romaniloru. Eca:

„Onorabilei delegatiuni a Societatii Academice.

„Dupa cate-va abateri si calcari ale statutelor si regulamentulu acestei societati, si dupa necumpenita seu esagerat'a expresiune de apotheose ce a provocatu protestulu tacitu alu inaltulu cleru si alu d-lui fostu ministru de Culte, ce s'au crediutu detori loru insi-si de a nu asista la acēsta apotheose, urmandu a mea demisiune in ultim'a siedintia a sesiunei anulu curentu, pre care mi am retras-o pana la returnarea M. Sale prea inaltiatulu nostru Domnu, spre a vedē mai in urma cum s'ar potē reparā necuviintiele;

„Supravenindu acum in urma, dupa cum ve veti convinge d'in processele verbali seu debaterile adunarii generale a deputatoru, reulu incurabile alu reu alesulu nou membru M. Cogalnicenulu, ce d'in disgratia este posedatu deduhulucuratu alu togophobie, seu alu turbarii despre cele candidie si nemaculate: fui nevoitu, onorabili mei colegi, a-mi da demisiunea mea definitiva a carei copia se alatura aci spre a se depune la dosaru, si ve rogu a face cunoscutu onorabililoru membri in genere despre acēsta impregiurare, comunicandu-le sentimentele mele de dragoste, si marile si legitimele sperantie ce amu in Dumnedieu si in natiune, ca preste curendu erasinevomointruni inaintea atru-lui unei adeverate academice romane si pure ortodoxe.

„Candu unu edificiu anuncia ruina, se cuvine ca toti intieptii se se retraga spre a prevedē despre reedificarea si afirmarea lui.

„Acēsta institutiune conceputa de mai nainte in sinuri caldurese si in adeveru romane si prin minti organisatorie, avu disgratia de a intrā pre mane neincercate si a se esecuta de nisce capete slabe, in nisce dile pline de pecate.

„Speru in Dumnedieu, ca barbatii in mintea carora s'a conceputu acēsta inalta, salutara si natiunale idea, voru fi chiamati a pune fundamentele adeveratei Academice pre pamentulu Romaniei, si conduse de spiritulu evangheliei si orthodoxiei care va alungā tote duhurile necurate.

„Salutare fratiesca, si la revedere, spre a salutā resaritulul sorelui orthodoxiei revestiti in togele candidie ale Romanismului.“

„Ioanu Heliade Radulescu.“

Spatiulu nu ni permite ca se ne facemu reflexiunile nostre; vomu reveni in numerulu nostru prossimu la ambele epistole ale Dlui I. H. Radulescu.

Aradu, 8. ian, 1870.

Traimu in timpul mistificatiuniloru; acēsta maniera vedemu ca domnesco mai in tote partile; inse nicaire dora nu s'au facutu atate escomotage, cate a produsu de la an. 1865 in coce asiē numita partida natiunala d'in Aradu, carea insa-si e numai mistificatiune; ca-ici profesandu cele mai frumose principie de fratietate egalitate si solidaritate, in facta luera chiaru orbi siu contr'a acestoru-a, si respective contr'a interesoloru nostre natiunale.

Pentru a dovedi acēsta, e destulu numai ca se luamu in drepta consideratiune, cumca prin procedur'a servila a acestei partide, cottulu Aradului a devenitu sub monopolulu partidei guvernamentale; ca ci in locu se fia luptatu cu energia contr'a tendintieloru antinatiunale, acēsta partida natiunala s'a oferitu pre sine de medilocu nemiiloru, pactandu cu d'insii, intr'unu modu atatu de servilu, ca guvernamentali a buna sema nici n'au visatu rezultatele frumose, devenindu in acea stare pre comoda ca, fara a se teme de vre-o opusetiune, dispunu in liber'a loru voia cu interesele cele mai vitali ale acestui comitatu.

Acēstei partide mistificatorie se pote multiami ca la Pecica, pentru sesiunea presinte nu se potu alege deputatu romanu, ca-ici conformu pactulu incheiatu, acēsta partida natiunala (!?) a debutu se luere contr'a candidatulu sustienutu de majoritatea alegatoriloru d'in acestu cercu, si a debutu se luere cu atatu mai alesu, ca-ici principiele liberale si sentimentele romanesci ale acestui candidatulu natiunala opusetiunala nu poteau fi suferite de corifeii acestei partide si asiē in loculu lui N. Philimonu s'a alesu unu unguru spre glori'a partidei natiunale romane!

Unu cercu, se pote dice, curaturomanu, cu reprezentantu unguru!

La an. 1861 si 1865 ungurii n'au potutu reesi nici cu unu reprezentantu de alu loru, in sedupa cese intielesera bine cu partid'a nostra natiunala, vedemu ca ocupara unu cercu romanu, si daca si cu acēsta ocaziune va succede acestei partide ca se mai pota mistifica, precum a inceputu, apoi atunci a buna sema potemu spune, cum ca in cerculu Chisineului, la alegerea cea mai de aproape, va reesi unu unguru.

Acēste sunt fapte, fapte forte triste si seriose, a supra caroru-a fia-care romanu adevratu debue se medite die seriosu, pentru ca se incete odata rol'a mistificatoriloru!

On. cetitori ai „Federatiunei“ fusera mai de curendu informati, cum ca mai multi alegatori d'in cerculu Chisineului au provocatu pre Stanescu, ca se primisca candidatur'a, la care provocare s'a si presintatu in cercu, unde fu primita cu entusiasmu, — si acēsta scire au potut'o primi on. cetitori de pre-naturala si demna de credientu, ca ci on. publicu romanu scie inca de mai nainte, cum ca Stanescu, atatu la alegerea de deputatu pentru congresulu d'in Sabiu, catu si la ultim'a alegere de ablegatu dietalu, — ca unu candidatulu resolutu opusetiunala si liberalu — fu sustienutu de o partida insemnata, si daca totu-si a caditu, acēsta se pote esplica numai si numai d'in singur'a impregiurare, ca Stanes-

cu nu se tiene de asiē numita partida natiunala ēva acēstei-a ia placutu a lucrā contr'a adversariulu seu, totu asiē ba si mai cu taria decatu cum a lucratu contr'a lui Philimon la Pecica.

Asiē dara, pre-apriatu se pote vedē, ca Stanescu e cunoscutu alegatoriloru d'in cerculu Chisineului, — luandu in consideratiune ca fostulu ablegatu M. Romanu, carele a fostu sustienutu totu de partid'a natiunala, in presinte si-a perdutu tota popularitatea, e pre-evidinte, ca partid'a lui Stanescu a potutu numai se creasca, ca-ici acuma poporul de aici a ajunsu la credintia, ca noulu candidatulu partidei pseudo-natiunale inca va ambli dupa vre o diregatoria grasa si apoi poporul i va intorce spatele, cu tote ca lu va asecurā ca simpatizeza cu stang'a, dar totu-si trage in — drēpt'a.

Tote impregiurările dovedescu dara pre-evidinte, ca aci numai Stanescu, ca candidatulu resolutu opusetiunala, pote avē prospecte de reesire; acēsta s'a potutu vedē si la primirea grandiosa d'in 28 a lunei trecute, unde s'a potutu observā o adevrata solidaritate, totu-si acuma, dupa ce cerculu Chisineului si-a prochiamat unu candidatulu natiunala opusetiunala, Domnulu I. P. Desseu afia cu scopu a conchiama o conferintia la Socodoru pentru candidarea de ablegatu in cerculu mentionatu, — si la acēsta conferintia sunt conchiama toti membrii partidei natiunale, firesce, cu scopu ca, chiaru si contr'a voici intielegintiei d'in Chisineu, se candidoze pre ori-cine contr'a lui Stanescu, acēsta tiente se vede de acolo ce, dupa ca s'a facutu cunoscuta primirea lui Stanescu, s'au datu spre tiparire respectivele provocari la conferintia si, totu dupa acēsta, se tramisera epistole si telegrama Pest'a, cu scopu de a stricalui Stanescu, aretandu-se, ca insciintiarea nostra e mistificatoria si pasirea lui Stanescu e condamnava; precum este disu in Telegramulu „Federatiunei“, — inse mistificarea o taen acēsta cari mistifica adeverulu si acēsta maniera intr' adeveru e de condamnatu.

Noi amu disu, ca Stanescu e candidatulu, precum amu aretatu, numindu totu de odata si mai multe prestimate persone d'in intielegintia, carea a partecipatu la acea candidare, si sustienemu cele ce amu afirmatu, apelandu la tota intielegintia carea a fostu de fatia la acea candidare si la toti romanii binesentitori, cari nu se sfiescu a spune adeverulu, er' cei mai multi alegatori romani, mentionati sub telegramulu mistificatoriu de datulu Chisineu (?) 3 ian., in interesulu adeverulu, aru fi bine a se publica cu numele loru propriu, ca-ici aici se crede, ca acēsta nume genericu e numai o mistificatiune a unoru domni d'in Aradu, si in acēsta credintia ne amu intaritu cu atatu mai tare, ca-ici dlu corespundinte regulatu alu diariulu „Albia“, carele se dice ca ar' fi tramisu acelu telegramu, pre-seriosu ne-a asecuratu, ca asta data s'a facutu abusu de numele seu. — Nu e cum-va si acēsta o alta mistificare?! — Vederemo!

Adriamu.

Satu-Mare, 4 Ia. 1870. st. n.

On. Red.

In Nr. 143 alu „Federatiunei“ (29 17 Dec.) v'am descriu scandalulu ce s'a petrecutu aici in 19. Dec.; acuma am a ve mai face cunoscute urmatoriile:

Domnulu Branu se vede a urmari intru tote di-sei lui Petrarca, si anume, ca: „nobilissimum vindictae genus est parcere“, prin urmare elu lasa in scirea Domnulu pre acēi ciarlatani meschini, cari l'au atacatu, fara se face ce-va pasi in caus'a acēsta, Nu asiē poporul carele, scandalisandu-se prin fapt'a musafiriloru lui Valkovszki, i-au trasu in procesu. — Nu sciu, ce va judeca senatulu orasienscu, pentru ca constā d'in calvini, cari si pana aci au partinitu turburatori pacei.

De la ordinariatulu de Gherla a venit unu ordinu, care prescrie ca, pana se va fini procesulu, d'in venitulu parochialu 2 parti se fia ale Domnulu Branu, si a parte a administratorulu Barna; acestu ordinu s'a pertratatu prin senatulu orasienscu, care a dechiaratu, cu logica rara, urmatoriile: „nu esiste o atare lege positiva, carea se statoresca, ca trebuesē capete solutiune acēla, care nu functiunedia; otarimudar': ca tota solutiunea se seddelui Barna!“ Atunci Domnulu Barna eschiamā cu o bucuria nespusa: „Nu metemu, ca voiu fi delaturatu de la administratiunea parociei, pana posiedu increderea Valkovszkianiloru; nume temunici chiaru atunci, candu s'aru intre pune ordinariatulu.“ — Aci sum silitu a tacē, pentru ca Domnulu Barna are dreptu la administratiunea parociei, ba are dreptu chiaru si la spriginulu senatulu orasienscu, pentru ca a facutu multe merite, impedecandu latirea ideei Daco-Romanismului; merita dar' a fi partinitu nu numai de magistratur'a locale, ci chiaru de toti ungurii.

Meritele Domnulu Barna:

1) A opritu pre studenti a tienē siedintiele societati de lectura in localitatea normelor romane de aici, — si asiē studentii ne avendu unde a se adunā, societatea a incetatu de a esiste.



ceau anti-camera pre la consiliul prea puternic d'in cauza juridictiunii consulare. Daca se va desfiintă această juridictiune, d. Codrescu, venindu la ministeriu, va avé fecicirea a nu mai face anti-amara pre la consiliu si, in locu sê aiba a trată cu dînsii, va trată cu ministrii si imperatii. Prin proiectele ce sunt depuse pre biuroulu camerei, această desfiintare va deveni in curendu unu faptu implinitu; vomu siedè la mes'a imperatoru, cum a disu d. Codrescu, ér' nu in anti-camer'a consilioru. (Aplause.)

D. Chitiu spune că celu mai bunu lécu, pentru a scapá Romani'a de réulu invasiunii Evreiloru, este respectarea si aplicarea de către guvernul si autoritătii a legiloru si ordiniloru in vigore, cari nu sunt revocate, cum a disu d. ministru. Nu este nevoia, nu este bine a se face unu proiectu de lege specialu, d'in acestu punctu de vedere nu este bunu proiectulu celoru 33 d'in camer'a trecuta; elu a radicațu mari furtune si chiaru opiniunea publica d'in țicra e in contr'a-i, pentru că contine si despusetiuni, cari nu mai sunt de seculu alu 19-le. Prin urmare numai in respectarea si aplicarea legiloru, a regulamenteloru in vigore si a drepturiloru nostre interne stă vindecarea réului; d. Chitiu are convingerea că, cu tote câte dîce d. ministru, totu-si d-sa n'a aplicatu bine si cu rigore legile esistente.

Onorabilulu meu preopinantu, dîce d. Chitiu, a spusu că guvernulu sê nu permita Evreiloru a deschide diuarie, că-ci nu se potu bucurá de libertătii acordate prin constitutiune. D. Chitiu nu este de această opiniune, că-ci nu numai Romani, ci si strainii trebuie sê se bucare de libertătii garantate prin Constitutiune. Inse guvernulu are alte mediuote de a nu lasá ca acele diuarie evreiesci sê insulte natiunea si institutiunile țierei; sê faca procese de presa acelor diuarie, că-ci legea i dá dreptulu.

D. ministru d'in intru. Ele au girantu romanu.

D. Chitiu dîce că acést'a nu face nimica, ca ministru trebuie sê faca necontente procese de presa acelor diuarie, in cari se sapa institutiunile țierei si se insulta natiunea.

D. ministru d'in intru. Protestu.

D. Chitiu. Poteti protestá, eu nu protestezu si guvernulu trebuie sê faca procese de presa strainiloru, cari insulta pre tota diu'a țier'a si institutiunile ei.

D. Chitiu mai propune a se impune printr'o lege limb'a romana in scolele evreiesci.

Dîce că sê se faca o lege prin care sê se decida ca nici o localitate sê nu priméca Evrei mai multu, de cātu a diecea parte d'in proportiunea sa. (Intrerumperi, miscare. D. Catia Nicolescu: Eresia!)

Sunt mesure si legi chiaru pentru oprirea Evreiloru de la concurentia si de la arendarea mosțelor; sê se aplice acele legi cu rigurositate, si daca este nevoia de a le dá mai mare potere, sê se transformă in legi noue.

Léculu celu mai bunu inse este ca toti sê ne unim pentru a vindecá reulu; pentru ce sê nu ne acúsămu si pre noi, candu nu se gasescu spre esemulu Romani, cari sê exercite meseri'a de tinichigiu si lasămu ast-felu atâte ramuri a le activitătii sociali in manele Evreiloru? Numai colaborarea toturoru dar', numai unirea camerei cu guvernulu in această cestiune, numai prin respectulu si aplicarea legiloru, vomu scapá de relele ce ne aduce invasiunea evreiesca. Altu-felu nu vomu face, cum amu facutu pana acum, de cātu Ieremiade desierte. Sê ne ganțmu dar' la deosebite legi, ér' nu la o lege speciala.

Se presinta doue propuneri. Un'a cere trecerea la ordenu dîlei, avendu incredere că ministeriulu va aplicá legile esistente. — Ce'a-lalta cere numirea unei comisii, care sê ințeméca unu proiectu de lege specialu in privint'a Evreiloru.

#### Siedintia de la 18. decembrie.

Aprobandu-se sumăjulu siedintiei precedente si cétindu-se comunicatele dîlei,

D. Ionu Eliade Radulescu, luandu cuvintulu in cestiunea interpelării d-lui Codrescu, privitoria la Israeliti dîce, că remediulu contr'a invasiunii gidaniloru sunt legile; legile cari dîcu: sê se aperi, candu vine altulu sê se omora. N'amu datu dreptu sê si faca case si geamie nici Turciloru, inimicii cari ne atucea rebelulu. Cum sê dămu noi dreptu Ebreiloru, cari facu invasiune spirituala, ér' nu numai materiala? D-sa a fosu in Malt'a si a statu numai câte-va dîle si a venitu sê-lu trebuie cu ce se nutresce.

Gidanii facu ca muscele cu mierea; gasescu and la noi comerțu, industria etc. si se indulcescu, dar én cê le luămu noi mierea, sê se neutralisămu actiunea, sê nu le dămu drepturi, si mierea va fi luata.

Terminandu, roga a-i se rezervá cuvintulu pentru cestiune personale cu d. Cogalnicénu, care l'a ranitu amaru cu cuvintele d-sale d'in siedintiele precedente.

D. P. Gradisténu, luandu cuvintulu, dîce că daca Jidani calumnieza, daca ei facu propaganda jidovesca, sê facemu si noi propaganda romanesca.

D-sa propune a se adoptá o propunere că, camer'a — incredintata că guvernulu va aplicá cu rigurositate legile esistente — trece la ordenu dîlei.

Urmeza desbaterea a supr'a inchiderei discutii si, punendu-se la votu, se admite.

Se tramite la sectiuni propunerea d-lui Bolliacu

Se pune la votu propunerea d-lui Gradisténu de a se trece la ordenu dîlei, camer'a fiindu deplinu convinsa că guvernulu va aplicá legile esistente, si se primesce cu o mare majoritate.

„Rom.“

## VARIETATI.

\* \* (Averea universitătii reg. ung.) Camera deputatoru a invitatu prin conclusiunea sa de la 13. noevmre 1868 pre ministru de instructiune, ca sê prezenteze camerei unu prospectu despre tota averea universitătii, a originei, precum si a bugetulu ei de pre anulu 1870. Ministru de instructiune a prelucratu in privint'a acést'a unu raportu detaiatu, d'in care estragemu urmatoriile: Unversitatea s'a fundatu de primatele Petru Pázmány cu epistola de fundatiune si documentulu de donatiune d'in 12 Maiu 1635, si primu de la marinosulu fundatoriu unu capitalu de 100,000 fl. Unversitatea avea la inceputu numai una facultate filosofica si un'a teologica; facultatea juridica se infintă numai dupa ce fundatiunile arceiepiscopiloru de Granu, a le lui Emericu Losy si George Lippay immaulțira de ajunsu fondulu; in fine facultatea de medicina o infintă Mari'a Theresi'a, donandu universitătii abat'a d'in Dunaföldvár. Dupa desfiintarea ordulu jesuiticu (21 Iuliu 1774) se donă institutulu d'in Pest'a si averea universitătii d'in Tirnavi'a, carea pana atunci a fostu sub conducerea jesuitiloru. Avera universitătii a constatu in anulu 1774 d'in urmatoriile fonduri: 1. Fundatiunea lui Pázmányi 100,000 fl.; 2. Capitaliele colegiulu d'in Tirnavi'a 124,851 fl.; 3. Capitaliele acelu colegiu insarcinate cu fundatiuni pioase 32,616 fl.; 4. Avera tipografiei universitătii 11,137 fl.; la olalta 258,614 fl. In finea anulu 1868 această avere fece sum'a de 2,812,777 fl. 77 cr.

\* \* (Foia oficiala d'in Belgradu) publica budgetulu principatulu Serbiei de la 1 novembre 1869 pana la finea lui Octobru 1870. Acestu budgetu a fostu reveditu prin senatu si aprobatu prin Regintia. Dupa testulu legci, escedintele de 149,136 gr. 4½ parale trebuie sê se depuna in cass'a statulu. a) Venitele sunt compuse d'in: 17,970,000 impositu directe; 8,250,000 impositu indirecte; 1,600,000 taxe; 1,885,000 ce intra d'in administratiunea justitiei; 3,480,000 venituri diverse; sum'a totale: 33,185,000 gr. b) Spesele sunt urmatoriile: 1,200,000 list'a civile, d'in carea a cincea parte se distribue intre membrii regintiei; tributulu ce are a se solvi Portei in sum'a de 1,176,255; 5040 sunt a se tramite patriarculu d'in Constantinopole; 60,000 pentru scupcin'a (adunarea) nationala; 455,960 pentru senatu; 12,000 provisiune deosebita pentru presiedintele consiliulu ministrilor; 0,000 pensii pentru demnitari inalti; 30,000 pensii pentru deregatori subalterni; 60,900 ca ameliorare la lefele deregatoriloru, profesoriloru, etc; 200,000 spese neprevedute; 1,348,000 pentru unu creditu extraordinariu; 930,049 gr. 25¾ parale pentru pensii si alte spese; 3,538,154 pentru ministeriulu justitiei si pentru controla; 3,280,256 pentru culte si instructiune; 937,352 pentru afacerile straine; 6,222,768 pentru afacerile interne; 1,861,411 pentru finantie; 9,838,824 pentru resbelu; 1,830,794 pentru lucrările publice; sum'a totala: 33,035,683 gr 25½ pará.

\* \* (Descoperire.) Estragemu d'in una corresponsintia a lui „Pesther Lloyd“ de datu Belgradu, 3. ian. urmatoriile: In dîlele espirate s'a descoperitu la Enos, in departare de 1½ mila de Dim, capital'a Traciei romane Trajanopolis. Evaporările miasmatiche ale hebrului au prefacutu in pustia locul acestu-a, unde, pre tempulu Romaniloru, vietueau 200.000 omeni. Pre una petra s'a gasitu imprimatu numele Trajanopolis, si cercetandu se mai de parte s'au descoperitu remasitie de unu Acropolis grandiosu, precum si de muri cari au o grosime de 5 kilometre. Albert Dumont afirma, că derimarea definitiva a acestei cetăti a urmatu numai in seculu alu 15.

\* \* (Crise ministeriale in Bucuresci.) Unu telegramu datu in 13. l. c. d'in Bucuresci spune, că acolo s'ar apropiá una crise ministeriale.

### Sciri electrice.

Vien'a, 10. ian. Membrii germani ai comisiunii pentru adresa, insarcinati de cinci ministri, se intrunira ieri in una conferintia confidentiala. Ministrii dechiarara, că de unu anu de dîle se lupta contr'a ingerintiei strainiloru, cu tote aceste la spatele ministeriulu s'au facutu negocieri cu parțite, cari nu stau pre terenu constitutiunalu.

Vien'a, 10. ian. Diuar. „Presse“ spune că arceiducele Albrecht va petrece in Franci'a pana

la 6 februaru, de acolo apoi se va duce la Florentia pentru a cercetá pre regele Italiei, si cu finea lunei lui feb. se va rentorce la Vien'a.

Parisu, 10. ian. Ollivier se dechiară in corpulu legelativu in modulu urmatoriu: „Noulu cabinetu si-tiene de prim'a sa detorintia, a se pune cu D-vostra in comunicatiune. D-vostra cunoscti principiile nostre, si vomu resolve in modu loialu tote cestiunile, ce se voru ivi. Vomu fi si in cabinetu totu acei-a, cari amu fostu mai inainte. Ministeriulu va continuá oper'a inceputa, pana candu se va realisá programulu ei, si pentru ace'a i-a fostu de lipsa increderea suveranulu, cere inse si increderea corpulu legelativu. Ministeriulu va multumi majoritătii pentru spriginulu ei, éra opusetiunii pentru esceptiunile sale. La casu inse candu alti barbati aru obtiené majoritatea, ministrii voru grabi a li predá greutătii afaceriloru. Deci sê delaturăm recriminatiunile si ingrigirea, carea impedece progressarea, si sê constituim unu guvernulu nationalu, pentru ca democrati'a francesca sê vedea realisandu-se progressarea fara fortia si libertatea fara revolutiune.“

Constantinopole, 10. ian. Se dîce, că vice-regelu Egipetulu ar' fi notificatu estradițiunea armelor si a năiloru pancerate, escusandu-si intardfarea prin asceptarea socoteleloru.

Madridu, 10. ian. Noulu ministeriu s'a constituitu degiá. Rivero s'a numitu ministru alu afaceriloru interne, Topete alu marinei, Sagasta ministru de stat, Montero alu justitiei. Ieri se tienu in Oviedo una adunare populara, carea se manifestá contr'a partisaniloru principelu Montpensier.

Aten'a, 10. ian. Cris'a ministeriale e terminata: Zaimis e numitu presiedinte alu consiliulu ministerialu, Valavritis ministru alu esterneiloru, Delijanni alu financeloru, Avzerinos al' instructiunii, Harabas alu justitiei si Tompais alu marinei. Soutzo remane in cabinetu.

Parisu, 10. ian. Raspail presintă corpulu legelativu unu proiectu de lege relativu la delaturarea juramentulu si cere numirea unei comisii pentru verificarea socoteleloru capitaliei. Gambetta interpelă in privint'a a doi soldati transportati in Afric'a. Ministru de resbelu respunde, că soldatiloru nu li este permis a participá la adunări publice. Doi sub-oficieri fure destituiti, pentru că au colportatu liste de subscriptiune, si alti doi fure transportati in Afric'a pentru că au colportatu epistole amenentiatrice. Ministru de resbelu dechiară, că e resolutu a sustiené disciplin'a, Gambetta observéza: Opusetiunea nu va spriginí neci candu guvernulu; va veni odata dîu'a, candu majoritatea, fara intrebuintiarea fortiei, va ajunge la republica.

Parisu, 11. ian. Asassinarea lui Noire prin principele Pierre Bonaparte se adeveresce. Noire si Forvielle se dusera ieri la principele ca reprezentanti ai autoritătii unui art'clu calumniatoriu, aparutu in „Journal Marseillaise.“ La intrebarea principelu că ci sunt dîlerii tramisi de Rochefort, Noire respunde cu una lovitura grea in faci'a principelu, in urm'a care'a Forvielle scosa unu revolveru d'in paletonu, inse principele luá inte unu pistolu si lu descarcá a supr'a lui Noire, care, greu ranitu, se terai pana la capetulu treptelor, unde si mor'. Ollivier ordonă numai de cātu arestarea principelu. Imperatulu aprobá despusetiunea acést'a. Investigatiunea s'a suscepitu.

Vien'a, 11. ian. Cris'a ministeriale a luat unu caracteru forte acutu. Consiliulu ministerialu de ieri fu sgomotosu. Minoritatea acúsá majoritatea pentru dechiaratiunile facute in clubulu constitutiunalu. Minoritatea si a renoitu petitiunea de demissionare, cerendu de la Majest. Sa permisunea de a si publicá memorandumulu. Repasirea minoritătii d'n ministeriu e positiva

Proprietariu, editoriu si redactoru respundietorin.

ALESANDRU ROMANU.